

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА

Комисија за превенцију употребе дувана

Канцеларија за превенцију пушења

ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ СРБИЈЕ
„Др Милан Јовановић Батут“

Национални дан без дуванског дима, 31.1.2013.

Представљени резултати петог таласа истраживања о ефектима примене Закона о заштити становништва од изложености дуванском диму

Поводом обележавања 31. јануара, Националног дана без дуванског дима, у Институту за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“ одржана је конференција за медије на којој су говорили проф. др Славица Ђукић Дејановић, министарка здравља, прим. др сц. мед. Драган Илић, в. д. директора Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“ и др сц. мед. Ика Пешић, шеф Службе за одвикавање од пушења, Клиника за пулмологију, Клинички центар Србије. Слоган под којим се обележава Национални дан без дуванског дима у 2013. години је „Домаћинства без дуванског дима“.

Република Србија и Министарство здравља су активно укључени у активности на превенцији пушења. Закон о забрани пушења донет је 2005. године, а у новембру 2010. године ступио је на снагу Закон о заштити становништва од изложености дуванском диму.

Представници Министарства здравља и Канцеларије за превенцију пушења Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“ су у октобру 2012. године у Сарајеву били учесници Међународне конференције о контроли дувана. Конференција је окупила кључне званичнике влада, представнике различитих сектора власти, здравствене раднике и сараднике из Швајцарске, Словеније, Србије, Турске, Бразила, Албаније, БиХ и Црне Горе, као и стручњаке Светске здравствене организације, Светске банке и других међународних организација. У плану је организовање међународне мултисекторске конференције о контроли дувана у Србији у последњем кварталу 2013. године.

Од 11. новембра 2010. године, када је у Србији ступио на снагу Закон о заштити становништва од изложености дуванском диму, изречено је 113 казни пушачима, од тога 44 у 2012. години. Правним субјектима су изречене 1324 казне, од чега у 2012. години 391 казна. Прошле године изречено је 120 казни за неистицање знака за забрану пушења, 94 због неименовања одговорне особе и 177 казни јер се не спроводи забрана пушења. Годишње се обави више од 150.000 инспекцијских прегледа.

У циљу подизања пажње јавности у вези са добробитима које доноси уклањање дуванског дима из домова и затворених просторија, а у оквиру евалуације ефеката Закона о заштити становништва од изложености дуванском диму, у децембру 2012. године Институт за јавно здравље Србије је спровео пети талас истраживања. Према подацима овог истраживања учесталост пушења је слична као у претходна два посматрана таласа – 33% пунолетних грађана су редовни пушачи. Значајно је већи проценат оних који тврде да никада нису пушили (53% особа узраста 18–29 година).

Жељу да престане са пушењем има 21% испитаника, а као главну препреку наводе исувише јаку навику (чак њих 75%). Међутим, уочава се статистички значајан пораст оних који су због ограничења могућности пушења на јавним местима смањили број цигарета (у 2011. години 11% особа смањило је број попушених цигарета, у 2012. години 16%). У 46% домаћинстава у Србији у потпуности је дозвољено пушење, док је у сваком трећем (35%) пушење дозвољено само у неким просторијама. Редовни пушачи најчешће толеришу пушење у кући, док бивши пушачи чешће него остале категорије пушача имају одређену просторију у којој је пушење дозвољено. Слично као у претходном таласу истраживања, 58% становништва наводи да им у њиховом домаћинству смета дувански дим, у мањој или већој мери. Дувански дим највише смета непушачима и бившим пушачима. Становници градова значајно више наводе да им дувански дим у кући много смета за разлику од сеоских насеља који наводе да им дувански дим у кући уопште не смета. Највећа изложеност дуванском диму је и даље у кући пријатеља/рођака (81%), као и у кафићима/ресторанима (58%) док је нешто мања изложеност на радном месту (22%). У школи и на факултету је најмања изложеност дуванском диму (4%), а посебно је уочљив пад у односу на претходна истраживања. Уочљива је већа изложеност дуванском диму тамо где Закон не допире (приватна кућа), док се његова примена потврђује управо на местима која су регулисана забраном пушења (школе/факултети, радна места, места за излазак).

Пети талас показује нешто већу толеранцију према дуванском диму на јавном месту. Више од половине грађана Србије сматра да је потребно у потпуности забранити пушење у спортским објектима, јавним местима културе, у школама и на факултетима. Са друге стране, 27% становништва (посебно пушачи) сматра да у ноћним клубовима и кафићима треба пушење у потпуности дозволити. Девет од десет пунолетних грађана Србије је чуло да је на снази Закон о заштити становништва од изложености дуванском диму (91%). Већина грађана подржава примену Закона о заштити становништва од изложености дуванском диму (82%), посебно непушачи и бивши пушачи, популација узраста 30–45 година, пензионери и домаћице. У односу на претходно истраживање, у 2012. години је значајно више оних који се слажу да треба новчано кажњавати особе и установе за кршење ове забране.

У Србији има 28 саветовалишта за одвикавање од пушења. Према извештајима саветовалишта, расте интересовање грађана Србије за одвикавање од пушења. Током 2009. у саветовалиштима у Србији стручну помоћ је тражило 1373 пушача, док је у 2012. години повећан број пушача на 2219, што је пораст од 61,6% у односу на 2009. годину. У 2009. години на одвикавању је било 13% више запослених него незапослених, док је у 2012. години тај однос био 26,8% више у корист запослених. Закон као мотив за одвикавање у 2009. години је код свега 1,3% пушача, док је у 2012. години Закон мотивисао 29,2% пушача.

Поводом обележавања Националног дана без дуванског дима додељене су захвалнице медијима, блогерима и личностима који својим понашањем и извештавањем пружају подршку борби против дуванског дима. **Добитници захвалница:** Драгана и Станимир Лукић – брачни пар који је оставио цигарете; РТС – Јутарњи програм, РТС – Информативни програм, ТВ Прва – „Тачно 9”, ТВ Војводина – „Државни посао”, ТВ Студио Б – „Београде, добро јутро”, ТВ Коперникус – „Јутро online”, магазин Илустрована политика, дневне новине Блиц – рубрика „Слободно време”, дневне новине Вечерње новости – рубрика „Друштво”, дневне новине Политика – рубрика „Спектар”, портал trojka.rs, портал nadlanu.com, портал mondo.rs, портал b92.net, портал telegraf.rs, портал dominomagazin.rs, портал marketingmreza.rs, Веселин Вуковић, тренер мушке рукометне репрезентације Србије, компанија Дунав осигурање; блогери: Милоје Секулић, Мирјана Мимица, Марко Чавић и Ивана Ћирковић.